

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 500/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudítša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 1 S 52/2021 z 2. júna 2022 a rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Svk 66/2022 z 30. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu elektronicky 2. augusta 2023 a dodatočne v listinnej podobe 3. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 52/2021 z 2. júna 2022 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) č. k. 1 Svk 66/2022 z 30. marca 2023 (ďalej aj „napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu“, spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“). Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutia a vrátil ich na ďalšie konanie alebo sám rozhodol.

2. Sťažovateľ žiada aj o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie pred ústavným súdom, keďže do uplynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti sa mu nepodarilo zabezpečiť kvalifikované právne zastúpenie z radov advokátov.

3. Všeobecnou správnu žalobou podanou na krajskom súde sa sťažovateľ domáhal proti žalovanému Centru právnej pomoci, kancelárii Prešov (ďalej len „žalovaný“) preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č. KaPO/18558/2021, ČRZ: 106395/2021 z 30. septembra 2021, ktorým nepriznal sťažovateľovi (žalobcovi) nárok na poskytnutie právnej pomoci a neposkytol mu ani predbežnú právnu pomoc, a to v právnej veci dovolania proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 CoEk 1/2021 z 30. júna 2021 v konaní o vymoženie sumy 502,88 eur s príslušenstvom, o ktorom sa viedla exekúcia u súdneho exekútora. O podanej správnej žalobe rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 2. júna 2022 tak, že správnu žalobu sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol, proti čomu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť. Najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom z 30. marca 2023 (právoplatným 5. júna 2023) kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol, pretože sťažovateľ nepredostrel také argumenty, ktorými by sponchybnil vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v rámci odôvodnenia pomerne zmätočnej ústavnej sťažnosti brojí proti napadnutému rozsudku najvyššieho správneho súdu (označovanému sťažovateľom v ústavnej sťažnosti ako uznesenie) a konštatuje, že *«nebol správne, úplne poučený súdmi a súd konal svojvoľne. Hlavne podľa ust. § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a), § 431, §432 a ďalších zákonov Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), účastníkovi sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom»*. Uvedené dopĺňa citáciami z napadnutých rozhodnutí a poukazuje aj na judikatúru všeobecných súdov a ústavného súdu.

5. V závere vyjadruje sťažovateľ svoju nespokojnosť s postupom súdov oboch inštancií, dôvodiac, že trvá *„na presvedčivej, kvalifikovanej, úplnej, jednoznačnej, nespochybniteľnej odpovedi podloženej zákonným spôsobom, rešpektujúc exaktné dôkazy a nie svojvoľu sudcov hraničiacu so sabotážou právneho štátu, ktoré sú zjavne vážnou prekážkou.“*

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu v prvom rade k preskúmaniu toho, či ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je oneskorená, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať, keďže jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

7. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom [§ 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme

bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti a táto nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená (I. ÚS 60/2019).

8. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť (I. ÚS 60/2019).

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu:

9. Pokiaľ ide o sťažovateľom napadnutý rozsudok krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, môže poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, ktorých porušenie je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

10. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01, III. ÚS 336/2015, III. ÚS 248/2018).

11. Sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania ústavnou sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu, a to využitím v rozhodnom čase mu Správnym súdnym poriadkom priznaného opravného prostriedku (kasačnej sťažnosti), ktorý, ako to aj z podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, napokon aj využil. Podľa ústavného súdu kasačná sťažnosť predstavuje v okolnostiach danej veci účinný právny prostriedok, prostredníctvom ktorého bol následne najvyšší správny súd povinný vecne preskúmať napadnutý rozsudok krajského súdu, o čom svedčí aj skutočnosť, že najvyšší správny súd rozhodol meritorne, pretože kasačnú sťažnosť zamietol. V týchto okolnostiach je nepochybne naplnená ústavná podmienka na aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, čo ústavnému súdu „odníma“ právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv podľa ústavy a listiny a práva podľa dohovoru, ku ktorých porušeniu malo dôjsť napadnutým rozsudkom krajského súdu, keďže o kasačnej sťažnosti sťažovateľ a proti nemu bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší správny súd. Napokon sťažovateľ ani netvrdí, že niektorú z námietok proti rozhodnutiu krajského súdu nemohol uplatniť v konaní o kasačnej sťažnosti.

12. Na základe uvedeného ústavný súd vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa napadnutého rozsudku krajského súdu konštatuje v zmysle § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde existenciu procesnej prekážky, ktorá bráni prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, a to nedostatok právomoci ústavného súdu.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu:

13. Predmetom ústavnej sťažnosti v tejto časti je tvrdenie sťažovateľa, že najvyšší správny súd úplne ignoroval jeho kasačnú sťažnosť, náležite sa nevysporiadal s dikciou zákona a jeho následnou aplikáciou. Citujúc z odôvodnenia napadnutého rozsudku (označovaného v ústavnej sťažnosti ako uznesenie), sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že bol nesprávne poučený o možnosti podania dovolania vo svojej veci.

14. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na poskytnutie ochrany len v tých prípadoch, ak porušenie procesných práv účastníkov konania, ktoré sú chránené zákonmi, by znamenalo súčasne aj porušenie základných práv alebo slobôd deklarovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (IV. ÚS 287/04). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 13/00, II. ÚS 5/00).

15. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd na tomto mieste zároveň pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

16. V prvom rade je potrebné konštatovať, že ústavná sťažnosť nie je argumentačne koncipovaná tak, aby obsahovala a poskytla ústavnému súdu konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu ním označených práv napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu (ústavnoprávne relevantné odôvodnenie ústavnej sťažnosti), avšak vzhľadom na požiadavky kladené zákonodarcom na ustanovenie právneho zástupcu pristúpil ústavný súd k preskúmaniu napadnutého rozsudku, a to v rozsahu potrebnom na konštatovanie, či došlo k ich splneniu.

17. Z napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu (zadováženého ústavným súdom, keďže sťažovateľ ho k ústavnej sťažnosti nepriložil, podobne ani napadnutý rozsudok krajského súdu) vyplýva, že sťažovateľ v rámci odôvodnenia podania kasačnej sťažnosti uviedol: „*Proti tomuto rozsudku podávam v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť, ktorú odôvodňujem v zmysle § 440 ods. 1 písm. g), h), i), j) a iných zákonov Správneho poriadku a ostatných zákonov SR ako aj Európskeho spoločenstva, nasledovne: Obsahové zdôvodnenie spomínaných dôvodov kasačnému súdu dodatočne doložím, keďže do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti sa mi nepodarilo*

zabezpečiť kvalifikované právne služby niektorých z advokátov.“ Napadnutý rozsudok krajského súdu navrhol zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (obdobné námietky uviedol aj v ústavnej sťažnosti).

18. Najvyšší správny súd ako súd kasačný sa sťažovateľom uplatnenou kasačnou sťažnosťou náležite zaoberal a, zrozumiteľne aplikujúc na danú vec sťažovateľa príslušnú právnu úpravu, dospel k jasne odôvodnenému záveru (bod 28 odôvodnenia napadnutého rozsudku), že „nemá dôvod spochybniť vecnú správnosť rozsudku krajského súdu s tým, že skutkový stav prezentovaný krajským súdom a žalovaným v odôvodneniach ich rozhodnutí možno označiť za bezrozporný a krajským súdom ako aj žalovaným náležite zistený a správne právne posúdený v intenciách zákona o poskytovaní právnej pomoci (zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, pozn.). Kasačný súd sa stotožňuje s krajským súdom v tom, že (i) žalovaný správne a v súlade so zákonom o poskytovaní právnej pomoci rozhodol, že podmienky na priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci u žiadateľa splnené neboli, keďže spor by bol zjavne neúspešný a podané dovolanie žiadateľa by bolo odmietnuté podľa § 447 písm. c) CSP, nakoľko v danom prípade rozhodoval krajský súd ako odvolací súd uznesením v exekučnej veci, v ktorej zákon dovolanie nepripúšťa, a (ii) žalovaný správne, po zistení zrejmej bezúspešnosti sporu, nezistoval splnenie podmienok podľa § 6 ods. 1 písm. a) a písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci, keďže podmienky na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti sú stanovené kumulatívne, a teda nesplnenie ktorejkoľvek z nich má za následok nemožnosť priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci.“. Vo vzťahu k ďalším námietkam uplatneným v kasačnej sťažnosti kasačný súd uviedol, že sťažovateľ „nepoukázal na žiadne rozhodnutia kasačného súdu, od ktorých sa mal krajský súd pri svojom konaní a rozhodovaní odkloniť. Strohý odkaz na paragrafové znenie o odklone krajského súdu od predchádzajúcej ustálenej súdnej praxe tak ostal len v rovine všeobecného tvrdenia. Obdobne sťažovateľom uplatnený kasačný dôvod podľa § 440 písm. i) SSP spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru, vyslovenom v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti nebol odôvodnený žiadnou sťažnostnou argumentáciou v zmysle § 440 ods. 2 SSP. Kasačný súd navyše poukazuje na to, že vydaniu napadnutého rozsudku nepredchádzalo žiadne predchádzajúce rozhodnutie krajského súdu, ktoré by bolo zrušené kasačným súdom, a preto je tento dôvod v posudzovanej veci úplne irelevantný. Rovnaký záver kasačný súd prijal aj vo vzťahu ku sťažovateľom uplatnenému kasačnému dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. j) SSP spočívajúcom v nezákonnom odmietnutí podania. Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že v prejednávanej veci krajský súd žalobu žalobcu neodmietol, ale meritóme rozhodol napadnutým rozsudkom.“.

19. Skutočnosť, že sa sťažovateľ s názorom najvyššieho správneho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

20. Napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu je podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľný a udržateľný. Najvyšší správny súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov vo veci sťažovateľa neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Vzhľadom na nedostatok odôvodnenia kasačnej sťažnosti, ktorý najvyšší správny súd vyhodnotil ako nespôsobilý spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, by ani prípadné kvalifikované odôvodnenie ústavnej sťažnosti (spísané právnym zástupcom ustanoveným sťažovateľovi ústavným súdom) nebolo spôsobilé dosiahnuť ústavnoprávne relevantný rozmer možného porušenia označených práv sťažovateľa.

21. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu a obsahom označených práv sťažovateľa neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K sťažovateľom podanej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

22. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Podľa názoru ústavného súdu je totiž z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom zrejmé, že v danom prípade ide o zrejmé bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017).

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu